YYÜ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSTİKLAL ŞAİRİ
MEHMET AKİF ERSOY
1873-1936

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ 1982

İstiklal Marşı'nın Kabulünün 100. Yılı Anısına

TAM METİN KİTABI

FULL TEXS BOOK

ULUSLARARASI TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

UTAS

3. ULUSLARARASI TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

3. INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON TURKOLOGY STUDIES

14-16 Ekim 2021 / 14-16 October 2021

Van / Türkiye

utas.yyu.edu.tr

3. ULUSLARARASI TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

3. INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF TURKOLOGY STUDIES

(UTAS III)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Van Yüzüncü Yıl University, Van, Türkiye

14-16 Ekim 2021 / October 14-16, 2021

Web sayfası / Web Page: utas.yyu.edu.tr

SEMPOZYUM BİLGİLERİ / SYMPOSIUM INFORMATION

e-ISBN 978-975-7616-79-5

Yayın Editörleri / Publishing Editors

Doç. Dr. Metin Eren

Doç. Dr. Murat Yılmaz

Kapak Tasarım / Cover Design

Doç. Dr. Halit Yabalak

Web Tasarım / Web Design

Doç. Dr. Halit YABALAK

Doç. Dr. Tolga ÖNTÜRK

Erişim tarihi / Date of Access

23.12.2021

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları

Van Yüzüncü Yıl University Press

Tam metin kitabında yayımlanan bildirilerin tüm sorumluluğu yazarlarına, yayın hakları ise Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne aittir. Yayıncının izni olmadan kısmen veya tamamen herhangi bir şekilde basılamaz ve çoğaltılamaz.

All responsibility of the articles published in the full texs book belongs to the authors and the publication rights belong to the Van Yüzüncü Yıl University Social Sciences Institute. It can not be reproduced or reproduced in any form, in whole or in part, without the permission of the Publisher.

Sanat Eserlerini Zenginleştirmenin Bir Aracı Olarak Özbek Halk Deyimleri 499
Pamir-Van Kırgızlarının Anısına 506
Âşık Paşa ve Nidâî'nin Eserinde İnsanı Ölümsüzleştiren Oğullar 514
XX. Yüzyıl Başlarında Van ve Çevresinde Sel Baskınları 523
Bağımsız Kırgızistan'ın İlk Devrimi: Lale Devrimi 534
Yahya Kemal'in "Bir Başka Tepeden" ve Necip Fazıl'ın "Canım İstanbul" Şiirlerinde İstanbul Duyguları 544
Müzik Dersinin Uzaktan Eğitiminde Kullanılan Yöntemler 555
Kazakistan Bağımsızlığının 30. Yıldönümü ve Ulusal Tarih Araştırmalarının Önemli Unsurları 560
1980-2002 Arası Türkiye Bulgaristan İlişkileri 566
"Hars, Medeniyet, Temeddün": Ömer Seyfettin'de Modernleşme Fikrinin Teorik Temelleri 580
Eski ile Yeni Arasında Sıkışmış Bir Hayalperest: Fahim Bey 593
Eski Türklerde Spor Kültürü 600
Kültürler Geçidinde Kazak Dilinin Konumu 611
Fantastik Ve Bilimkurgu Ekseninde Bir Macera Romanı: Yeryüzünde Sesler 616
Kentsel Kalkınmada Sanat Festivallerinin Rolü ve Önemi 627
Su Beihai'nin "Kazakların Genel Tarihi" Yazmasının Türk Tarihi Araştırmalarındaki Önemi 634
Mcluhan'ın Medya Kuramı Çerçevesinde Sözlü Kültürün 'Geri Dönüş'ü Üzerine Bir Çalışma: Tipografik İnsan ve Siber-Deyimler 642
"Karaçı Sözcüğü Üzerine İnceleme" 657
Mehmet Akif Ersoy'un Bülbül Şiirinde İslami Duyarlılık 670
Cemil Süleyman Alyanakoğlu'nun Kurun Gazetesindeki Lübnan'la İlgili Yazıları Üzerine Bir İnceleme 682
Girit Tarihi Ve Turhan Paşa 693
Kazakh Culture: The Significance of the Tradition of Seven Ancestors 708
Üniversitede Okuma Sürecinde Öğrencilerde Yaratıcı Düşüncenin Gelişimi 717
Toplum ve Küreselleşme Sorunları 725
Edebi Eğitimin Etkinliğini Arttırmada Sağır Pedagog-Öğrencilerin Mesleki Eğitimi Sorunu-Bir Araştırma Nesnesi Olarak 732
Geleceğin Çevirmenlerinin Dilsel Ve Iletişimsel Yetkinliğinin Oluşumunda Pedagojik Teknolojilerin Kullaniminin Olumlu Etkisi 742
Türk Çocuk Edebiyatı: Ortaya Çıkış ve Gelişme Faktörleri 751

SEMPOZYUM KÜNYESİ

(SYMPOSIUM INTRODUCTION)

SEMPOZYUM ADI / NAME OF SYMPOSIUM

3. ULUSLARARASI TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANI

(HONORARY CHAIR)

Prof. Dr. Hamdullah ŞEVLİ

(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Rektörü)

ONUR KURULU

(HONORARY COMITTEE)

Prof. Dr. Refik TURAN

Prof. Dr. Metin AKKUŞ

Prof. Dr. Muhsin MACİT

Prof. Dr. Bolat Eşmuhametulı KUMEKOV

Prof. Dr. Hamza ZÜLFİKAR

Prof. Dr. İslam JEMENEY

Dr. Yılmaz ÖNAY

DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI
(ORGANIZATION COMMITTEE CHAIRMANS)

Prof. Dr. Bekir KOÇLAR

Doç. Dr. Halit Yabalak

SEMPOZYUM GENEL SEKRETERİ
(GENERAL SECRETARY OF SYMPOSIUM)

Doç. Dr. Tolga ÖNTÜRK

DÜZENLEME KURULU
(ORGANIZATION COMMITTEE)

Prof. Dr. Yakup CİVELEK (Türkiye)

Doç. Dr. Alsu SHAMSUTOVA (Rusya/Tataristan)

Doç. Dr. Cavid QASIMOV (Azerbaycan)

Doç. Dr. Ganizhamal KUSHENOVA (Kazakistan)

Doç. Dr. Murat ÖZTÜRK (Türkiye)

Doç. Dr. Murat YILMAZ (Türkiye)

Doç. Dr. Metin EREN (Türkiye)

Doç. Dr. Nazgul ISABAEVA (Kırgızistan)

Doç. Dr. Zeinep ZHUMATAYEVA (Kazakistan)

Dr. Öğr. Üyesi Afif ATAMAN (Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Ferit YÜCEBAŞ (Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Vural ÖNTÜRK (Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Karlygash ASHİRKHANOVA (Kazakistan)

Dr. İrfan POLAT (Türkiye)

Dr. Metin ŞARDAĞ (Türkiye)

SEKRETERYA
(SECRETARIAT)

Dr. Öğr. Üyesi Uğur Bozkurt

Arş. Gör. Ömer ERTÜRK

Arş. Gör. Yunus ÖZDURGUN

Meiramkul İSSAYEVA

BİLİM VE DANIŞMA KURULU
(SCIENTIFIC AND ADVISORY COMMITTEE)

Prof. Dr. Abdulmecit CANATAK	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Abdullah DUMAN	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Adalet TAHİRZADE	(Bakü Avrasya Üniversitesi- Azerbaycan)
Prof. Dr. Ahmet BURAN	(Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet KARTAL	(Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Alaybey KAROĞLU	(Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Alfina SIBGATULLİNA	(Adnan Menderes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali DUYMAZ	(Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali YAKICI	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Asem NAUŞABAYEVA HEKİMOĞLU	(Bitlis Eren Üniversitesi)
Prof. Dr. Beyhan KESİK	(Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Bilgehan Atsız GÖKDAĞ	(Kırıkkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Bekir ESKİCİ	(Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Birsen ÇEKEN	(Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Cevdet YILMAZ	(Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Cihangir DOĞAN	(Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Çiğdem ÜNAL	(İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)
Prof. Dr. Dilaver DÜZGÜN	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Ekrem ARIKOĞLU	(Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Erdoğan BOZ	(Osmangazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Faruk KAYA	(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)

Prof. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR	(Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Funda KARA	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülhan ATNUR	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Hacer TOPRAKTAŞ ÜSTÜNER	(İstanbul Üniveersitesi)
Prof. Dr. Hakkı YAZICI	(Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Halil KOCA	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Abbas seyidov	(AMEA Azerbaycan)
Prof. Dr. Hasan Ali ESİR	(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
Prof. Dr. Hayati AKYOL	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Henryk JANKOWSKİ	(Adam Mickiewicz Üniversitesi-Polonya)
Prof. Dr. Hüseyin BAYDEMİR	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim ÇEŞMELİ	(İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim DİLEK	(Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. İhsan BULUT	(Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. İhsan BULUT	(Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmet AKOVA	(İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Kadir TEMURÇİN	(Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof. Dr. Kazım HACIMEYLİÇ	(Sarajeva Güzel Sanatlar Akademisi- Bosna Hersek)
Prof. Dr. Kenan ARINÇ	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr Kübra Aliyeva	(Amea Azerbaycan)
Prof. Dr. Mehmet Akif CEYLAN	(Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet KARATAŞ	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof.Dr. Mehmet Şirin ÇIKAR	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ	(Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Mesut DOĞAN	(İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin AKKUŞ	(Düzce Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN	(Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Muhsin MACİT	(Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Murat KARABULUT	(Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa ERDOĞAN	(Yıldırım Bayezit Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa TANÇ	(Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi)
Prof. Dr. Nuran TAŞLIGİL	(Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Orhan Kemal TAVUKÇU	(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman AKANDERE	(Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman KUNDURACI	(Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Özer KÜPELİ	(İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU	(Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Özlem SERTKAYA DOĞAN	(İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Paşa KERİMOV	(Milli İlimler Akademisi- Azerbaycan)
Prof. Dr. Ramazan KAPLAN	(Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ramiz ASGAROV	(Bakü Devlet Üniversitesi-Azerbaycan)
Prof. Dr. Rubin ZEMON	(Sosyo-Kültürel Antropoloji Enstitüsü-Makedonya)
Prof. Dr. Saliha KODAY	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Selahattin BEKKİ	(Kırşehir Üniversitesi)
Prof. Dr. Selami KILIÇ	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Sevil SARGIN	(Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Serkan İLDEN	(Kastamonu Üniversitesi)
Prof. Dr. Sulaıman KAYIPOV	(Sincan Pedagoji Üniversitesi-Çin Halk Cumhuriyeti)
Prof. Dr. Süheyla AKOVA	(İstanbul Üniversitesi)
Prof. Temirbek Musakeev	(Kırgız Cumhuriyeti Devlet Sanatçısı)
Prof. Dr. Tuncay ÖĞÜN	(Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR	(Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Vahit TÜRK	(İstanbul Kültür Üniversitesi)
Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Yavuz BAYRAM	(Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Zahanna YUSHA	(Rusya Bilimler Akademisi)
Prof. Dr. Zeki KODAY	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeki TAŞTAN	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Prof. Dr. Ziya AVŞAR	(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. Zoran Matevski	(Center For Intercultural Studies and Research, Director, N. Macedonia)
Prof. Dr. Zilola Khudaybegrenova	Taşkent
Doç. Dr. Ahmet ÜSTÜNER	(İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Ali Akın AKYOL	(Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Aynura Çandıbayeva	(Kırgız Devlet Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Aydın ZOR	(Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Aynur İbrahimova	(Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi)
Doç. Burul Mambetova	(Kırgız Devlet Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Cavid QASIMOV	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Doç. Dr. Cihan ÖZDEMİR	(Bakü Yunus Emre Enstitüsü Müdürü)
Doç. Dr. Çağatay AKENGİN	(Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Fethi DEMİR	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Gültekin AKENGİN	(Hacıbayram Üniversitesi)
Doç. Dr. Habibe ALİYEVA	Milli Azerbaycan Tarihi Müzesi
Doç. Dr. H. Serdar MUTLU	(İnönü Üniversitesi)
Dr. Ilirjana Kaceli (Demirlika)	(Elbasan Üniversitesi/Arnavutluk)
Assoc. Prof. Dr. Jaloliddin Zaynievich MİRZAEV	(Termez State University, Uzbekistan)
Doç. Dr. Ömer OBUZ	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Orhan KURDOĞLU	(Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Ömer ZAİMOĞLU	(Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Tahir ZORKUL	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Doç. Dr. Rahmi TEKİN	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Paki KÜÇÜKER	(Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Recep DEMİR	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Doç. Dr. Ruhi KONAK	(Kastamonu Üniversitesi)
Doç. Dr. Tahir KAHHAR	(Özbekistan Devlet Cihan Dilleri Üniversitesi-Özbekistan)
Doç. Dr. Selda ERATALAY	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Doç. Dr. Veysi SEVİNÇLİ	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇELEBİOĞLU	(Artvin Çoruh Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Fuad AİZADE	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi İ.M.V. Noyan GÜVEN	(Kastamonu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi *Marlen ADİLOV*	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sait ÇALKA	(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Sait EBİNÇ	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Hatice COŞKUN	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Murat KEKLİK	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nurullah KARTA	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ömer DEMİRBAĞ	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi A. Semih BİREL	(Bülent Ecevit Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Sevgül TÜRKMENOĞLU	(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi İsa IŞIK	Muş Alparslan Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ümit POLAT	(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Dr. Shawky Hassan Ahmed Abdo SHABAN	(Kahire Üniversitesi-Mısır)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AYTAÇ	(Selçuk Üniversitesi)
Dr. Aisulu Koponova	(Kırgızistan)

Yahya Kemal'in "Bir Başka Tepeden" ve Necip Fazıl'ın "Canım İstanbul" Şiirlerinde İstanbul Duyguları

Sabri Balta[1]

Özet

Kültürler ve medeniyetler şehri İstanbul klâsik Türk şiirinde şöhretli şairlerimizin dizelerinde asırlardır yaşayan eşsiz şehirlerden birisi olmuştur. İstanbul, edebiyatımız üzerinde derin tesirler bırakmıştır. Fethinden bu yana pek çok şair tarafından İstanbul üzerine çok sayıda şiir yazılmıştır. Bu şiirlerde şehre ruh veren neredeyse bütün unsurlar şairlerin kendi bakış açılarına göre dile getirilmiştir. Yirminci yüzyıl Türk edebiyatının ve şiirinin büyük sütunlarından Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958) ile Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983) İstanbul deyince akla ilk gelen şairlerdendir. Yahya Kemal'in "Bir Başka Tepeden" ve Necip Fazıl'ın "Canım İstanbul" şiirleri İstanbul'u en güzel anlatan şiirlerdendir. Tam bir İstanbul hayranı olan Yahya Kemâl "Bir Başka Tepeden" adlı şiirinde İstanbul'a hürmet edercesine 'Aziz İstanbul' sıfatı vererek, şehre büyük bir heybet yüklemeyi ustalıkla başarmıştır. Necip Fazıl ise, "Canım İstanbul" adını verdiği şiirinde İstanbul'u adeta kendisiyle özdeşleştirmiştir. Şair için İstanbul yaşadığı ve rengine büründüğü bir iklim, güzelliğinden bir şey kaybetmeyen bir sevgilidir. Şiir, yansıttığı tarih ve medeniyet ruhu itibariyle şairin diğer şehir şiirlerinden ayrılmaktadır. Bu çalışmamızda, Yahya Kemal'in "Bir Başka Tepeden" ve Necip Fazıl'ın "Canım İstanbul" şiirlerinde iki şairin İstanbul duygularına yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İstanbul, Yahya Kemal, Necip Fazıl, Şiir.

Istanbul Feelings in Yahya Kemal's "From Another Hill" and Necip Fazıl's "Dear İstanbul" Poems

Abstract

Istanbul, the city of cultures and civilizations, has been one of the unique cities that have lived for centuries in the lines of our famous poets in Classical Turkish poetry. Istanbul has left a deep impact on our literature. Since its conquest, many poems have been written on Istanbul by various poets. In these poems, almost all the elements that give spirit to the city have been expressed according to the poets' own perspectives. Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958) and Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983), who are among the great pillars of twentieth century Turkish literature and poetry, are among the first poets that come to mind when

[1]Dr. Öğr. Üyesi Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, sabri55balta@hotmail.com

Istanbul is mentioned. Yahya Kemal's "From Another Hill" and Necip Fazıl's "Dear Istanbul" poems are among the poems that best describe Istanbul. Yahya Kemâl, a true Istanbul fan, masterfully managed to impose great majesty in his poem "From Another Hill", using the adjective "Saint Istanbul" as if showing respect to Istanbul. He reflected the unique beauty of Istanbul into his poetry from a perspective of history, belief, culture, aesthetics and civilization. Necip Fazıl almost identified Istanbul with himself in his poem he named "Dear Istanbul". Necip Fazıl almost identified Istanbul with himself in his poem "Dear Istanbul". For him, Istanbul is a climate in which he lives and takes on its color, a lover that does not lose anything from its beauty. The poem differs from the poet's other city poems in terms of the history and civilization spirit it reflects. In this study, the feelings of two poets about Istanbul in Yahya Kemal's "Another Hill" and Necip Fazıl's "Dear Istanbul" poems are emphasized.

Keywords: Istanbul, Yahya Kemal, Necip Fazıl, Poem.

Giriş

Şehirlerin de ruhu vardır (Söylemez, 2018: 381). Şehirlere ruh veren, doğal güzelliklerinden başka, tarihi, kültürü, edebiyatı, mimarisi, sanatı, sanatçısı, musikisi, destanları, aşkları, aşıkları ve mümtaz şahsiyetleridir. Şairler, etkilendikleri ve etkiledikleri şehirlerin ruhlarını dizelerinde canlandırarak, şehirlerin konuşan dili, yankılanan sesidirler. Şehrin tarihini, coğrafyasını, mimarisini ve sosyal yapısını hayalleriyle ve estetik tasavvurlarıyla süslemek suretiyle yeniden inşa ederek yüzyıllar sonrasına aktarırlar (Karadavut, 2020: 461). Şehir ile şair iç içedir. Klâsik Türk edebiyatında gerek Divan, Tanzimat ve İkinci Meşrutiyet şairleri ve şiiri gerekse Cumhuriyet dönemi şairleri ve şiiri şehirlidir (Narlı, 2008: 157).

Eşsiz şehirlerin çoğu zaman şöhretli şairleri de olagelmiştir. Üzerinde bir çağın açılıp, bir çağın kapatıldığı, kültürler ve medeniyetler şehri, Fatih Sultan Mehmed Han şehri İstanbul, asırlardır Klâsik Türk şiirinde şöhretli şairlerimizin dizelerinde yaşayan emsalsiz şehirlerden birisi olmuştur. Yaklaşık beş asır Osmanlı Devleti'nin merkezi olmuş, Cumhuriyet döneminde de kültür merkezi olmaya devam eden İstanbul, edebiyatımız üzerinde derin tesirler ve izler bırakmıştır (Tat, 2015: 213). Fethinden bu yana şairlerimiz, yaşadıkları dönemde İstanbul için kaside, gazel, mesnevi ve şiir vb. gibi çeşitli tarzlarda kaleme aldıkları dizelerinde, şehre ruh veren neredeyse bütün unsurları kendi gönül dünyalarına ve bakış açılarına göre dile getirmişlerdir.

18. yüzyıl divan şairlerimizden Nedîm'in "Bu şehr-i Stanbul ki bî-misl ü bahâdır, Bir sengine yek-pâre Acem mülkü fedâdır" dizelerinde "Bir taşına bütün Acem ülkesi feda olsun" dediği şehr-i İstanbul (Macit, 1997), Türk edebiyatında pek çok ünlü şairimizin duygu dünyasında ayrı bir ruh, ayrı bir değer kazanmıştır. Nedîm'in yanında Aynî, Bakî, Cafer Çelebi, Esrar Dede, **Eşref Paşa,** Gelibolulu Alî, Hevâî, Hoca Sâdeddin, Seyyid Vehbî, **Sürurî,** Süleyman Nâhîfî, Şeyh Galib, Tâcîzâde Câfer Çelebi, Zekeriyâzâde Yahyâ Efendi gibi pek çok divan edebiyatı şairi, kaleme aldıkları gazellerde, kasidelerde, mesnevilerde ve şehrengizlerde İstanbul'un yaşayış tarzı, örf ve âdetleri, mevsimleri, semtleri ve mimarisi gibi çok çeşitli unsurlarını işlemişlerdir. Bunun yanında, Cumhuriyet döneminde kimi şairlerin,

şiirlerinde İstanbul'un çeşitli yönlerini olumsuz bakış açısıyla dile getirdikleri, buna karşın Yahya Kemal Beyatlı, Necip Fazıl Kısakürek, Ziya Osman Saba, Orhan Veli Kanık, Behçet Necatigil, Ahmet Hamdi Tanpınar, Can Yücel, Mustafa Necati Karaer, Edip Cansever, Sezai Karakoç ve Erdem Bayazıt gibi kimi şairlerin ise çeşitli şiirlerinde İstanbul'un daha çok güzelliklerini öne çıkardıkları görülmektedir.

1884 yılında Üsküp'te doğan ve 1958 yılında İstanbul'da vefat eden Yahya Kemal Beyatlı, yirminci yüzyıl Türk edebiyatının ve şiirinin büyük sütunlarından olup, Gök kubbemiz şairi olarak anılmaktadır. Yahya Kemal Beyatlı, yirminci yüzyılın başında divan edebiyatı geleneğini göz ardı etmeden divan şiirinden pek çok malzemeyi modern şiire taşıyan (Gürsoy, 2018: 64), sadece Türk şiirinin değil, Türk tarihinin, Türk musikisinin, Türk mimarisinin ve İstanbul'un mühre şairidir (Aktaş, 2010: 32). Yahya Kemal, İstanbul deyince akla ilk gelen şairlerden biridir. O tam bir İstanbul hayranı olup, çok sevdiği İstanbul'u sokak sokak, cadde cadde adımlamıştır. Bütünüyle bir İstanbul şairi olan Yahya Kemal (Bayrak, 2009: 1533) İstanbul şehrini, bir güzellik olduğu kadar tarih ve uygarlığın bileşimi, bir kültür ürünü olarak yansıtmıştır (Çankaya, 2016: 96). Yeni Türk şiirinde İstanbul'u bütün bir medeniyetin eşyaya sinmiş hali olarak gören, bu yüzden İstanbul'un her yapısını, her semtini, her manzarasını seven en önemli şairdir (Narlı, 2008: 159). Şiirinde çok geniş bir mekân algısı işleyen Yahya Kemal'in neredeyse bütün Osmanlı mekânı, bütün İmparatorluk toprağı onun şiirinde varlık bulurken, İstanbul bu geniş mekânın kalbi konumuna yerleştirilerek bütün kılcal damarlarıyla resmedilmiştir (Yivli, 2009: 694). Yahya Kemal'in şiirlerinde İstanbul, fetih destanı, her biri ayrı bir ruh taşıyan semtleri ve büyük mimarî eserleriyle ebedî bir güzelliğe sahip bir şehirdir (Kaplan ve Kutlu, 1980). Onun şiirlerinde tarih, vatan, millet, milliyet, aşk, kadın, din, musikî, sonsuzluk ve ölüm gibi birçok tema ele alınmakla birlikte, İstanbul ayrıcalıklı bir yeri tutmaktadır (Doğan, 2008: 166).

Yahya Kemal'e göre kültürümüzün önemli taşlarından biri de musikidir (Çakmakcı, 2020:8). Yahya Kemal'in şiirinde musikiye de önem veren bir şairdir. Onun pek çok şiiri bestelenerek Türk müziğine kazandırılmıştır O, Hacı Ârif Bey'in musiki meclislerine katılmış, büyük Türk bestekârı Itrî'nin müziğiyle tanışmış, bazı şiirlerinin başlığında İsmail Dede Efendi, Hafız Tanburi Cemil Bey ve Itri Efendi gibi Türk musikisinin zirve bestekarlarına yer vermiş, bazı şiirlerini bu bestekarlara ithaf etmiş bir şairdir (Güldürmez, 2015: 1159).

1904 yılında İstanbul'da dünyaya gelen, İstanbul'da uzun yıllar yaşayan ve yine İstanbul'da 1983 yılında hayata veda eden Necip Fazıl Kısakürek ise Cumhuriyet döneminin kuşkusuz en şöhretli ve aynı zamanda anlaşılması en zor şairlerinden birisidir. Türk Edebiyatı Vakfı tarafından kendisine 1980 yılında 'Şâirler Sultanı' ünvanı verilen Necip Fazıl (Demirbağ, 2011: 22), şiirinde mutlak hakikati arayan (Saltık, 2015: 1996), kullandığı kelimeleri titizlikle seçen (Karabulut, 2017: 2), sonsuzluk kervanında yürüyen bir şairdir. Ona göre, şiirde kullanılan kelimeler, çok önemli olmalı ve derin mana taşımalıdır. Necip Fazıl'ın şiirlerinde zaman, insan, cemiyet, hayat, hakikat, ölüm, fikir, inanç, tarih ve medeniyet temaları öne çıkmakla beraber, işlediği başlıca temalardan birini de şehir oluşturmaktadır. Nitekim, 'Çile' adlı eserinde şiirlerini tasnif ederken isimlendirdiği ana başlıklardan birini 'Şehir' oluşturmuş, bu ana başlık altında 'Kaldırımlar', 'Otel Odaları', 'Bacalar', 'İstasyon', 'Sokak', 'Apartman', 'Karacaahmet', 'Nur Şehri', 'Şehrin Kalbi' ve 'Canım İstanbul' isimli şiirlerine yer vermiştir. 'Şehir' başlığı altında topladığı 'Canım İstanbul' şiiri dışındaki şiirlerinde daha çok şehrin kaldırımları, caddeleri, sokakları ve mekanları üzerinden seslenerek ifade etmeye çalıştığı, hakikati arayış yolculuğu esnasındaki korkularının, yalnızlığının, ıstırabının, çilesinin, iç ve dış dünyasında yaşadığı gerilimlerin, fırtınaların, çatışmaların ve dertleşmelerin yansıtıldığı farklı bir ruh hali hissedilmektedir. Belki de, bütün

bunlar Necip Fazıl üzerinde, sürekli tefekkür eden bir ruh dünyasının, dertli bir bakış açısının ve zengin bir gönül dünyasının gelişmesine ve yansımasına, böylece sanat ve şiirinde derinleşmesine vesile olmuştur. 1963 yılında kaleme aldığı "Canım İstanbul" şiiri, kaleme alınış biçimi, olumlu ve derin bakış açısı, vermek istediği mesaj ve yansıttığı tarih ve medeniyet ruhu itibariyle, diğer şehir şiirlerinden hemen ayrılmaktadır.

Diğer taraftan, emsalsiz şehir İstanbul, şairlerimizin yanında, çok sayıda söz yazarı ve sanatçımızın da mısralarında, derlemelerinde ve bestelerinde canlı olarak yaşamaktadır. Sözlerini İstanbul'dan alan ve çeşitli makamlarda bestelenen "Ah güzel İstanbul, ey şirin İstanbul" (Söz: Vecdi Gönül, Beste: Kadri Şençalar), "İstanbul'u sevmezse gönül aşkı ne anlar" (Söz: Behçet Kemal Çağlar, Beste: Münir Nurettin Selçuk), "Boğaziçi şen gönüller diyarı" (Söz ve beste: Aleaddin Yavaşça), "Beyoğlu'nda gezersin, gözlerini süzersin" (Beste: Neyzen Rıza), "Kız sen İstanbul'un neresindensin" (Söz: Elbistanlı Hacı Yener, Beste: Ünal Narçın) ve "İstanbul'dan Üsküdar'a yol gider, deste deste hanımlara gül gider" (Söz ve beste: Anonim) gibi pek çok gönül eseri (Güntekin, 2000: 100-105), dinlerken hepimize İstanbul'u hatırlatmakta ve yaşatmaktadır. Bununla birlikte, bu makalenin de konusunu oluşturan Yahya Kemal'in "Bir Başka Tepeden" adlı şiiri Münir Nurettin Selçuk (Güldürmez, 2015: 1170), Necip Fazıl'ın "Canım İstanbul" şiiri Amir Ateş (Anonim, 2021) tarafından bestelenerek duygu dünyamızdaki yerlerini almışlardır.

Günümüze kadar çok sayıda şaire ilham kaynağı olmuş İstanbul üzerine çok sayıda şiir yazılmıştır. Bu makalenin gayesi, İstanbul'u en güzel anlatan şiirler içerisinden Necip Fazıl Kısakürek'in 'Canım İstanbul' ve Yahya Kemal Beyatlı'nın 'Bir Başka Tepeden' isimli şiirlerinde iki şairin İstanbul duygularını, İstanbul sevgi ve hayranlıklarını ortaya koymaktır.

Yahya Kemal: "Bir Başka Tepeden"

Yahya Kemal Beyatlı Türk şiirinin zirve simalardan biridir. Şiirlerinde şehir temasını işleyen şairlerdendir. İstanbul onun hayatında ve duygu dünyasında bambaşka bir yerdir. O, tam bir İstanbul hayranıdır. Yahya Kemal'e göre İstanbul vatanın özeti olup, her semtinin ayrı bir ruhu, ayrı bir güzelliği vardır (Doğan, 2008: 182).

Yahya Kemâl "Bir Başka Tepeden" adlı şiirinde şehrin heybetini ifade eden çarpıcı bir başlık kullanmıştır. Daha şiirinin ilk cümlesinde İstanbul'a hürmet edercesine ve manevi kimliğine dokunurcasına 'Aziz İstanbul' sıfatı vermeyi ve böylece şehre büyük bir heybet yüklemeyi ustalıkla başarmıştır. İstanbul'a fiziki manzaralı bir yüksek tepe üzerinden gerçekte bir uhrevi yükseklik görüntüsü verirken, şehrin heybetli görünümü ile İstanbul'un azizliğini bir araya getirerek İstanbul'a şöyle seslenmektedir:

"Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!" (Beyatlı, 2015: 12).

Şair, ilk dört mısrada İstanbul'a övgü dolu kelimelerle hitap etmekte, İstanbul'la iletişim kurmakta ve İstanbul'la konuşmaktadır. Çok sevdiği bu şehri sokak sokak, cadde cadde, köşe bucak gezip dolaşan şairin gözünde İstanbul, her yeriyle sevilmesi gereken, gezip gördüğünde sevilmeyecek hiçbir yeri olmayan bir şehirdir. Şairin, yaşadığı müddetçe kendi gönül tahtına seve seve oturttuğu ve bundan büyük haz duyduğu şehirdir İstanbul. Şair, üçüncü ve dördüncü mısralarda iki defa ömür kelimesi kullanarak, İstanbul sevgisini bir ömür üzerinden dile getirmiştir. Nitekim üçüncü mısrada İstanbul'u hayatının sonuna kadar kalbinde bir huzur ve güzellik şehri olarak yaşayacağını ve yaşatacağını, dördüncü mısrada ise bir semtinin sevilmesinin bile bir ömre bedel olduğunu çok estetik biçimde ahenkli olarak ifade etmiştir:

"Görmedim, gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer." (Beyatlı, 2015: 12).

Şiirin devamında Yahya Kemal'in İstanbul sevgisi ve güzelliği dünya çapında şehirlerle mukayeseli olarak işlenerek, estetik oluşunun yanında, büyüleyici bir anlatıma da bürünmüştür. Şair, dünyada pek çok göz alıcı ve ihtişamlı şehirler olduğunu, fakat bütün büyüleyici güzelliklerin aslında şekillendiği şehrin İstanbul olduğuna vurgu yapmıştır. Öyle ki, Yahya Kemal'e göre İstanbul, efsunlu güzellikleriyle kendisini seyredenleri büyüleme niteliğine sahip olduğu için, dünyadaki tüm şehirler bir tarafta İstanbul bir tarafta tutulmuştur. Şair, burada İstanbul'u duygu dünyasında bütün şehirlerden üstün tutmuş, onu şehirlerdeki güzelliklerin yaratıldığı yer, bir bakıma şehirlerin anası olarak görmüştür:

"Nice revnaklı şehirler görülür dünyâda,
Lâkin efsunlu güzellikleri sensin yaratan." (Beyatlı, 2015: 12).

Diğer taraftan, Yahya Kemal'e göre İstanbul, büyüleyici olduğu kadar huzur veren bir rüya şehir, yaşanmaya değer bir yerdir. Şair, bu rüya şehirde uzun yıllar hayat sürmeyi, orada dünya hayatına veda etmeyi ve yine orada ebedi hayata kadar huzurla yatmayı büyük bir bahtiyarlık olarak hissetmektedir. Nitekim, İstanbul'da uzun yıllar yaşayan, vefat eden ve İstanbul toprağında yatan kişileri, çok estetik ifadelerle en hoş, huzur içinde ve sanki bir güzel rüyada ömür geçirmiş, gerçekten yaşanmaya değer bir yerde yaşamış talihli insanlar olarak nitelendirmektedir:

"Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rü'yada
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan." (Beyatlı, 2015: 12).

Necip Fazıl: "Canım İstanbul"

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önemli simalarından olan Necip Fazıl Kısakürek, şiirlerinde şehir temasını da işleyen şairler arasındadır. O hem şehirli hem de şehirle iç içe bir şairdir. Onun, adına şiir yazdığı şehirlerden biridir, doğduğu, yaşadığı, canım dediği ve can verdiği İstanbul. "Canım İstanbul" şiiri, Necip Fazıl'ın İstanbul'a bakışını ve yüklediği değeri yansıtan şiirlerinden biridir. Şairin, dört bölümden oluşan bu şiirinde, bir yandan İstanbul'la kendi duygu dünyası arasında derin bağlar kurmaya çalıştığını, diğer yandan İstanbul için hissettiği tarih, inanç, kültür ve medeniyet algısını olabildiğince şiirine işlediğini görüyoruz.

Necip Fazıl, başlıkta çarpıcı biçimde vurguladığı gibi, şiire en kıymetli varlığı olan ruhuyla/canıyla giriş yaparak, ilk dört mısrada İstanbul'u adeta kendisiyle özdeşleştirmiştir. Şair için İstanbul, sadece ruhunun eritilerek bir kalıpta dondurulduğu, adına İstanbul ismi verilerek toprağa kondurulduğu bir yer değil, aynı zamanda içinde tüttüğü, yaşadığı, nefes aldığı ve rengine büründüğü bir iklim, dahası zaman ve mekân ötesinden gelen, güzelliğinden bir şey kaybetmeyen, altın yaldızlı bir çiçek gibi edalı bir sevgilidir. Şair, bu mısralarda kendisini İstanbul'a o derece ait hissetmiş olmalı ki, ruhunun ismi ve cisminin İstanbul olduğunu şu şekilde söyleyebilmiştir:

"Ruhumu eritip de kalıpta dondurmuşlar;

Onu İstanbul diye toprağa kondurmuşlar.
İçimde tüten bir şey; hava, renk, eda, iklim;
O benim, zaman, mekân aşıp geçmiş sevgilim.” (Kısakürek, 2016: 166).

Necip Fazıl, şiirin birinci bölümünün devam eden mısralarında, giriş cümlelerinde ruhu ile yaptığı özdeşleştirmeyi, dünyamızı aydınlatan ve hayatın olmazsa olmazları olan güneş ve ay için de yaparak, onların da ezelden kader icabı iki İstanbullu olduğunu söylemeden geçememiştir. Şairin, denizi ve toprağı birbirine hasretle ulaşmayı bekleyen iki sevgili gibi İstanbul’da birbirine kavuşturması, İstanbul’a bir vuslat yeri olarak baktığına işaret ederken, canıyla eşdeğer tuttuğu İstanbul’u rüyaların gerçekleştiği, vatanımda vatanım dediği emsalsiz örnek şehir olarak görmesi, hem her yönüyle baştan aşağı İstanbullu olduğunu hem de İstanbul’a ne kadar büyük kıymet verdiğini göstermektedir. Şair, bütün bu tasavvurlarını şu mısralarla ifade etmiştir:

“Çiçeği altın yaldız, suyu telli pulludur;
Ay ve güneş ezelden iki İstanbulludur.
Denizle toprak, yalnız onda ermiş visale,
Ve kavuşmuş rüyalar, onda, onda misale.
İstanbul benim canım;
Vatanım da vatanım...
İstanbul,
İstanbul...” (Kısakürek, 2016: 166).

Şiirin ikinci bölümünde Necip Fazıl’ın İstanbul için dile getirdiği tarih, ahiret inancı, fetih ruhu, medeniyet, hayat, ölüm, günah ve rahmet tasavvurlarını çeşitli benzetmeler şeklinde yaptığını görmekteyiz. Bölüme başlarken, İstanbul’un delik surlarını tarihin gözlerine, endamlı servi ağaçlarını dünya ile ahiret arasındaki perdeye ve İstanbul'un bulutlarını şehri fetheden kumandan Fatih Sultan Mehmet Han’ın kır atına benzeten şair, İstanbul’un kubbelerinin birer pırlanta değeri taşıdığını ve paha biçilmez olduğunu veciz bir biçimde şu şekilde dizelere dökmüştür:

“Tarihin gözleri var, surlarda delik delik;
Servi, endamlı servi, ahirete perdelik...
Bulutta şaha kalkmış Fatih'ten kalma kır at;
Pırlantadan kubbeler, belki bir milyar kırat...” (Kısakürek, 2016: 167).

Bilindiği gibi, Necip Fazıl, inancı ve benimsediği medeniyet tasavvuru gereği, hayat ve ölüm temalarını şiirlerinin önemli bir kısmında işlerken, bu şiirinde olduğu gibi, bu iki kavrama farklı pencerelerden bakış açıları kazandırmış ve mana derinliğine de çok özen göstermiştir. Nitekim, şairin bu bakış açısını, işleme tarzını ve mana derinliğini çeşitli şiirlerinde açıkça görmek mümkündür. “Zindandan Mehmed’e Mektup” adlı şiirinde “Kavuşmak mı?.. Belki… Daha Ölmedim!” derken, ölümü Allah’a bir kavuşma olarak tarif etmiştir. “Ölüm güzel şey” başlıklı şiirinde ise “Ölüm güzel şey; budur perde ardından haber, hiç güzel olmasaydı ölür müydü Peygamber?” şeklindeki mısralarıyla da, aynı zamanda ölümü güzelleştiren, müjdeleştiren ve ölümle barışık olan bir şairdir o. Necip Fazıl, şiirin ikinci bölümünün devam eden mısralarında, şehadet parmağını göğe doğru yükselen bir minareye benzetirken de, “her nakışta o mana” olarak tanımladığı ölüm gerçeğini yine hatırlatmıştır. Ancak bu hatırlatmayı yaparken, “Hayattan canlı ölüm” ifadesiyle, ölümün bir daha yaşanmayacağı ahiret hayatının asıl canlı hayat olduğu vurgusunu perçinlemiştir. Devamında ise, İstanbul’da dünyevî ve uhrevî yönleriyle temsilen öne çıkardığı Beyoğlu ve

Karacaahmet semtleri üzerinden hayata, ölüme, günahlara ve buna karşın Allah'ın rahmetine birlikte vurgu yaparak, ümit dolu ve iyimser bir bakışla Allah'ın rahmetinin insanların günahları karşısında baskın olduğunu dile getirmiştir. Şairin, bu dizelerde, madde ve mana yönüne dikkat çektiği İstanbul'a, asıl mananın arandığı ve bulunması gereken bir mana şehri olarak da baktığını anlıyoruz:

"Şahadet parmağıdır göğe doğru minare;
Her nakışta o mana: Öleceğiz ne çare? .."
Hayattan canlı ölüm, günahtan baskın rahmet;
Beyoğlu tepinirken ağlar Karacaahmet...
O manayı bul da bul!
İlle İstanbul'da bul!
İstanbul,
İstanbul..." (Kısakürek, 2016: 167).

Necip Fazıl şiirin üçüncü bölümünde, İstanbul boğazının ve Çamlıca'nın güzelliğine, Üsküdar'ın sık sık yangın çıktığı koskocaman ve görkemli ahşap konaklarına ve "Katibim" şarkısıyla inleyen/inleten büyüleyici klasik musiki nağmelerine tanbur ve ud sesleriyle dikkatleri çekmektedir. Şair, klasik musiki nağmelerinin peşine ilginç bir İstanbul kadını tarifi yapmaktan da geri kalmaz. Boğaz'a gümüş bir mangal benzetmesi yaparken, Çamlıca'yı derin göklerin yere indiği yer olarak tasvir eder. Yine, boğazın oynak/dalgalı sularını yalılara gidip gelen misafire benzetirken, yalıdaki resimde gördüğü eski sefir portresini dünyanın gidişatından mahzun bir sima olarak öne çıkarıverir:

"Boğaz gümüş bir mangal, kaynatır serinliği;
Çamlıca'da, yerdedir göklerin derinliği.
Oynak sular yalının alt katına misafir;
Yeni dünyadan mahzun, resimde eski sefir.
Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar,
Perili ahşap konak, koca bir şehir kadar...
Bir ses, bilemem tanbur gibi mi, ud gibi mi?
Cumbalı odalarda inletir 'Katibim'i...
Kadını keskin bıçak,
Taze kan gibi sıcak.
İstanbul,
İstanbul..." (Kısakürek, 2016: 167)

Necip Fazıl, şiirin son bölümünde, bir yandan şehrin güzelliklerini ve öne çıkan yaşayış biçimlerini, diğer yandan Hisarlar üzerinden fetih ruhunu ve Topkapı Sarayı üzerinden tarihe şahitliğini çarpıcı benzetmelerle tasvir etmektedir. Son bölüme İstanbul'un güzelliğini anlatan dizelerle başlayan şaire göre İstanbul, zamanın yedi tepe üzerinde nakış nakış işlediği, her bir tepesinden tüm renklerin ve seslerin sayısızca zuhur ettiği, eşsiz ve benzersiz güzellikte bir şehirdir. Devam eden dizelerde, şair, şehrin olabildiğince güzelliğine karşın hem yaşayış biçimi çeşitliliğine hem de kültürel yozlaşmasına bazı semtler üzerinden vurgu yapmaktadır. Nitekim, Eyüp'ü - tarihi geçmişindeki ihtişamını ve manevî kimliğini kastederek - öksüz bulurken, Kadıköy'ü süslü püslü ve sosyete insanlarıyla ön plana çıkan, Moda'yı ise daha çok kendini beğenmişliğin ve gösterişin hakim olduğu semtler olarak tanımlamaktadır. Her şafak vakti Hisarlarda okları yaylarından çıkararak İstanbul'un fetih ruhuna vurgu yaparken, Topkapı sarayındaki çığlıklar üzerinden saltanat kavgalarına kurban edilen kişilerin seslerini duyurmaktadır:

"Yedi tepe üstünde zaman bir gergef işler!
Yedi renk, yedi sesten sayısız belirişler...
Eyüp öksüz, Kadıköy süslü, Moda kurumlu,
Adada rüzgâr, uçan eteklerden sorumlu.
Her şafak Hisarlarda oklar çıkar yayından
Hala çığlıklar gelir Topkapı Sarayından." (Kısakürek, 2016: 168)

Şair, "Ana gibi yar olmaz, İstanbul gibi diyar" diyerek, İstanbul'u bir yandan eşi benzeri olmayan bir yer gibi tanımlayıp anne ile özdeşleştirirken, diğer yandan orada sadece gülenleri değil, ağlayanları bile bahtiyar insanlar olarak görmektedir. Şaire göre İstanbul, gecesinde sünbüllerin koktuğu, bülbül gibi güzel Türkçesinin konuşulduğu eşsiz bir yerdir. Ayrıca, şiirin son güzel Türkçe vurgusu ile sonlandırması da dikkat çekicidir:

"Ana gibi yar olmaz, İstanbul gibi diyar;
Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...
Gecesi sünbül kokan
Türkçesi bülbül kokan,
İstanbul,
İstanbul..." (Kısakürek, 2016: 168).

2. Îki Şiirde Karşılıklı İstanbul Duyguları

İstanbul günümüze kadar çok sayıda şaire ilham kaynağı olmuştur. Şairler, yaşadıkları dönemde hayata bakış açıları ve duygu dünyalarına göre İstanbul'un çeşitli unsurlarını şiirlerinde işlemişlerdir. Türk şiirinin zirve simalarından Yahya Kemal Beyatlı ve Necip Fazıl Kısakürek şiirlerinde şehir temasını işleyen, şehir kültürüne sahip, yüksek ruhlu şairlerdir. İstanbul'da uzun yıllar yaşamış, İstanbul'da hayata veda etmiş ve İstanbul toprağında huzur içerisinde yatan bu iki şair İstanbul sevgi ve hayranlıklarıyla hep en ön safta yer almışlardır. Yahya Kemal Beyatlı'nın 'Bir Başka Tepeden' ve Necip Fazıl Kısakürek'in 'Canım İstanbul' isimli şiirlerinde İstanbul şehri bu iki şairin gözünde öne çıkarılan güzellikleriyle bambaşka bir hüviyete bürünmüştür.

İstanbul'u sokak sokak, cadde cadde, köşe bucak dolaşan, İstanbul'un her yapısını, her semtini ve her manzarasını tutkulu seven Gök kubbemiz şairi Yahya Kemal Beyatlı İstanbul'un mühre şairi (Aktaş, 2010: 32) ve İstanbul'un sesi (Tanpınar, 2011: 355) olarak anılmaktadır. Yahya Kemal, İstanbul şehrini bir güzellik olduğu kadar tarih ve uygarlığın bileşimi, bir kültür ürünü olarak da görmüş (Çankaya, 2016: 96), şiirlerinde mekânın kalbi konumuna yerleştirdiği bu şehri bütün kılcal damarlarıyla resmetmiştir (Yivli, 2009: 694). Yahya Kemal İstanbul'u etik ve estetik değerlerin inşa edildiği, nesilden nesile aktarıldığı bir ideal şehir olarak görmüştür (Güneş, 2018: 109). İstanbul'u Türk şehri yapan idrak ve iradenin mekânlara sinmiş ruhunun kaybolmasından endişe duyan şair, bütün gücüyle manzara ve yapılara sinmiş bu ruhu ölümsüzleştirmeye çalışmıştır (Narlı, 2008: 162). 'Bir Başka Tepeden' adli şiirinde Yahya Kemâl'in İstanbul'da hayat sürmeyi uzun bir rüya olarak tarif etmesi ve ölünceye kadar orada yaşamak ve oraya gömülmek istemesi, onun İstanbul ile ruhu arasında kurulan bağın ölümsüzlüğünü sergilemektedir (Ay, 2020: 161). Ona göre, orada yaşayan kadar, orada hayata veda eden, onun toprağında yatanlar bile bahtiyar insanlardır. Sadece İstanbul toprağı üzerinde yaşamış olmak değil, orada ölüp, onun toprağı altında gömülmek bile en uzun bir rüyada yaşayıp gitmektir (Güneş, 2018: 110-111). Bu şiir onun

İstanbul'a duyduğu yoğun bir muhabbetin ve hürmetin samimi bir şekilde terennümüdür (Ay, 2020: 163).

Necip Fazıl'ın doğduğu, yaşadığı, canım dediği ve can verdiği İstanbul şehri için yazdığı "Canım İstanbul" şiiri, tıpkı Yahya Kemal'de olduğu gibi, onun şehre bakışını ve yüklediği yüksek değeri yansıtmaktadır. Onun, Yahya Kemal'le benzer şekilde, bir yandan İstanbul'la kendi duygu dünyası arasında derin bağlar kurmaya çalıştığını, diğer yandan İstanbul için hissettiği tarih, inanç, kültür ve medeniyet algısını şiirine işlediğini görmekteyiz. Pek çok şehir şiiri yazan Necip Fazıl'ın "Canım İstanbul" şiiri, kaleme alınış biçimi, bakış açısı, vermek istediği mesaj ve yansıttığı tarih ve medeniyet ruhu itibariyle, diğer şehir şiirlerinden ayrıca kolaylıkla ayrılmaktadır. Şiirde Necip Fazıl'ın gözünde İstanbul, zamanın yedi tepe üzerinde nakış nakış işlediği, her bir tepesinden tüm renklerin ve seslerin sayısızca zuhur ettiği, "Ana gibi yar olmaz, İstanbul gibi diyar" dediği emsalsiz güzellikte bir şehirdir. Necip Fazıl, çarpıcı bir başlık kullandığı, ruhu üzerinden giriş yaptığı bu şiirinde kendisini İstanbul'la özdeşleştirmiştir. Hatta, bununla kalmayıp, gönül dünyasında güneş ve ay'ı bile İstanbullu yapmaktan haz duymuştur. Şair, denizi ve toprağı birbirini bekleyen iki sevgili gibi İstanbul'da birbirine kavuşturmuş, böylece İstanbul'u bir vuslat şehri olarak göstermiştir. Şiirde dile getirdiği tarih, ahiret inancı, fetih ruhu, medeniyet, hayat, ölüm, günah ve rahmet tasavvurlarını çeşitli benzetmelerle işlemiş, bunu yaparken mana derinliğine itina göstermiş, dahası İstanbul'u asıl mananın aranıp bulunması gereken bir mana şehri olarak işaret etmiştir.

'Bir Başka Tepeden' ve 'Canım İstanbul' şiirlerinde Yahya Kemal ile Necip Fazıl birbirine benzer bir pencereden, birbirine benzer veya birbirini tamamlayan duygularla İstanbul'u işlemişlerdir. Şairlerin kalpleri adeta İstanbul için çarpmıştır. Her iki şair kendi gönül dünyalarından kalemlerine döktükleri, ses, öz ifade ve estetik anlatım açısından ahenkli kelimelerle şiirlerine yüksek duygular yüklemişlerdir. İki şiirde şairlerin İstanbul için hissettikleri samimi duygular okuyucuya da yansımakta, huzur vermekte ve duygulandırmaktadır. Yahya Kemal'e göre, şairin gönül tahtına oturttuğu İstanbul öyle bir rüya şehirdir ki yalnızca bir semtini sevmek bile bir ömre değerdir. Necip Fazıl'a göre ise, derin manalı ve can alıcı ifadelerle 'Ruhunun eritilip kalıpta dondurulduğu, İstanbul diye toprağa kondurulduğu', 'Ana gibi yar olmaz, İstanbul gibi diyar olmaz' dediği ayrıcalıklı ve emsalsiz bir yerdir. Yahya Kemal İstanbul'u dünyadaki bütün şehirlerden üstün tutmuş, onu şehirlerdeki güzelliklerin yaratıldığı yer olarak görmüş, buna karşın Necip Fazıl ise canıyla özdeşleştirerek 'vatanımda vatanım', 'zaman mekân aşıp geçmiş sevgilim' diye nitelendirmiştir. Böylece, İstanbul şehri Yahya Kemal için 'Aziz İstanbul', Necip Fazıl için 'Canım İstanbul' hüviyetine kavuşmuştur. Her iki şair İstanbul'u en güzel sıfatlarla anma, en güzel duygularla ifade etme heyecanı ve yarışı içerisine girmişlerdir. Her iki şair İstanbul hislerini estetik tasarımlı ifadelerle ustalıkla dile getirmişlerdir.

Sonuç

Türk şiirinin zirve simaları Yahya Kemal ve Necip Fazıl yaşadıkları dönemde hem Avrupa'yı hem de İstanbul'u iyi bilen, şehir kültürü yüksek, yüksek ruhlu şairlerdir. Yahya Kemal'in 'Bir Başka Tepeden' ve Necip Fazıl'ın 'Canım İstanbul' şiirlerinde Yahya Kemal ile Necip Fazıl birbirlerine yakın bir pencereden ve birbirlerini tamamlayan derin manalı duygularla İstanbul'u işlemişlerdir. Şiirlerde her iki şair kendi gönül dünyasına göre İstanbul hislerini estetik tasarımlı ifadelerle ustalıkla dile getirmişlerdir. Öyle ki, her iki şiir bu açıdan bir sanat eseri hüviyeti taşımaktadır.

Bu çalışmamızda, ilgili bölümlerde ayrı ayrı ve karşılıklı yorumlanan Yahya Kemal'in 'Bir Başka Tepeden' ve Necip Fazıl'ın 'Canım İstanbul' şiirlerinde, iki şairin İstanbul duygularına yer verilmiştir. Şairlerin İstanbul duyguları sonuç olarak şu şekilde özetlenebilir:

1. Her iki şair İstanbul'un güzelliğini ve ayrıcalığını bir tarih ve medeniyet zemininde yansıtmışlardır.
2. İki şair İstanbul sevgi ve duygularını en kıymetli varlıkları olan canları ve ömürleri üzerinden dile getirmişlerdir.
3. Her iki şair İstanbul'la kendi ruh ve gönül dünyaları arasında bir yakınlık, bir bağ, bir ilgi kurmuş ve bu şehri kendi hisleriyle değerlendirmişlerdir. İstanbul'a ruhen ve bedenen bağlanmışlardır. Bunun altında, her iki şairin İstanbul için hissettikleri benzer tarih, kültür ve medeniyet bakış açıları ve algısı yatmaktadır.
4. Her iki şair İstanbul'la özdeşleşmiş, kendilerini bu şehrin bir parçası ve manevi mirasçısı konumunda hissetmişlerdir.
5. İki şairin İstanbul'da edindikleri şehir kültürünün derin izleri de bu iki şiire yansımıştır.
6. Her iki şair şehre verdikleri kıymeti olabildiğince yansıtacak şekilde şiirlerine özenle çarpıcı başlıklar seçmişlerdir.
7. Her iki şair İstanbul'u adeta canlarından aziz bilmişlerdir. Nitekim, Yahya Kemal İstanbul'a yükseklerden seslenirken şehre heybetli ve uhrevi kimlik yüklemiş ve 'aziz' sıfatını layık görmüştür. Necip Fazıl ise İstanbul'u canıyla özdeşleştirirken 'vatanımda vatanım' diye nitelendirmiştir. Böylece, İstanbul şehri Yahya Kemal için 'Aziz İstanbul', Necip Fazıl için 'Canım İstanbul' hüviyetine kavuşmuştur.
8. İstanbul, Yahya Kemal'e göre emsalsiz güzellikte bir rüya şehir, Necip Fazıl'a göre zaman ve mekân ötesi bir sevgilidir.
9. Kısaca, her iki şair şiirlerinde İstanbul'a büyük sevgi ve hayranlık beslemişlerdir. Bu sevgi ve hayranlıklarını estetik, samimi ve duygulu ifadelerle çok güçlü ve tesirli bir şekilde kaleme almışlar ve okuyucuya hissettirmişlerdir.

Kaynakça

Ay, İ. (2020). Yahya Kemâl Beyatlı'nın "Bir Başka Tepeden" Adlı Şiirinde Estetik İletişim. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 8 (108), 154-163.

Aktaş, H. (2010). Türk Şiirinde Bir Mühre Olarak Yahya Kemal. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 10, 32-49.

Anonim (2021). Emin Ongan Üsküdar Musiki Cemiyeti Neşriyatı. https://www.uskudarmusikicemiyeti.com/media/kunena/attachments/429/RuhumueritipdekalptadondurmularCanmstanbul_AmirAte.pdf (Erişim Tarihi: 25.09.2021).

Bayrak, Ö. (2009). Yahya Kemal'in Şiirinin Kaynakları. *Turkish Studies*, 4, 1521-1542.

Beyatlı, Y. K. (2015). *Kendi Gök Kubbemiz*. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınevi.

Çakmakcı, S. (2020). Şiir ve Şehir: Türk Şiirinde İstanbul Sevgisi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (19), 1-35.

Çankaya, E. (2016. Payitahttan Metropole: İstanbul Şiirinde Tarih, Toplum ve İnsan. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 25, 87-117.

Demirbağ, Ö. (2011). Necip Fazıl Dîvân Şiiri. *International Journal of Social Science*, 4 (2), 15-27.

Doğan, A. (2008). Yahya Kemal'in İstanbul'u. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları* (HÜTAD), 9, 165-182.

Güldürmez, S. (2015). Yahya Kemal'in Şiirinde Türk Musikisi ve Türk Musikisinde Yahya Kemal. *Turkish Studies, 10*(8), 1155-1174.

Güneş, M. (2018). Yahya Kemal'in Eserlerinde Şehirle İnsan Arasında Kurulan Bağ. Uluslararası Yahya Kemal Sempozyumu Tam Metini içinde (s.107-130), İstanbul.

Güntekin, M. (2010). İstanbul Şarkıları. Büyük İstanbul Tarihi. Müzik ve Kültürü, 96-105. https://istanbultarihi.ist/assets/uploads/pdf/istanbul-sarkilari-243.pdf (Erişim Tarihi: 25.09.2021).

Gürsoy, N. (2018). Varlık Dergisinde Yahya Kemal Beyatlı. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 64-71.

Kaplan, M. ve Kutlu, M. (1980). Tanzimat'tan Sonra Türk Edebiyatında İstanbul. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi içinde.* İstanbul, Dergâh Yayınları.

Karabulut, M. (2017). Necip Fazıl Kısakürek'in Şiirlerinde Daüssıla. *Telmih / Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 2(6), 8-10.

Karadavut, N. (2020). Bâkî ve Nedîm Dîvânı'nda İstanbul Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi,* 2(3), 460-480.

Kısakürek, N. F. (2016). *Çile*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları 5.

Macit, M. (1997). Nedîm Divânı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Narlı, M. (2008). Üç İstanbul: Yahya Kemal, Orhan Veli ve İlhan Berk'in Şiirlerinde İstanbul, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 11 (20), 157-171.

Saltık, E. (2015). Çile'den Hareketle Necip Fazıl Kısakürek'in Anlam Dünyası. *Erdem*, 68, 81-98.

Söylemez, M. M. (2018). Şehirlerin Ruhu Üzerine. *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 381-386.

Tanpınar, A. H. (2011). *Edebiyat Üzerine Makaleler*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Tat, M. (2015). "Sis" ve "Canım İstanbul" Şiirleri Çerçevesinde Tevfik Fikret ve Necip Fazıl'ın İstanbul Tasavvurları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 3 (11), 213-223.

Yivli, O. (2009). Yahya Kemal'in Şiirinde Mekân. *Türk Dili*, 696: 680-694.